

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд за образователна и научна степен „Доктор” в професионално направление: 3.8. Икономика (Икономика и управление по отрасли – Образование, наука, иновации).

Автор на дисертационния труд: Даниел Ишхан Нигохосян

Тема на дисертационния труд: „Принос на европейския фонд за регионално развитие към енергийната ефективност на сградния фонд и предприятията в България в периода 2007-2013 г. и очакван принос за периода 2014-2020 г.”

Член на научно жури: доц. д-р инж. Мария Денева Райкова

Технически университет , Габрово

Становището е изготвено съгласно решение от първото заседание на научното жури, състояло се на 19.09.2018г.

1.Актуалност на разработения в дисертационния труд проблем

Дисертационният труд разглежда актуална тема свързана с енергийната ефективност и се фокусира върху съществени аспекти - въздействието на ЕФРР върху енергийната ефективност на сградния фонд и предприятията в България.

В енергийната политика на ЕС енергоспестяването е признато за най-директния и икономически ефективен начин за преодоляване на ключовите енергийни предизвикателства по отношение на устойчивото развитие и конкурентноспособността на Европа. Енергийната ефективност е важен фактор в борбата с последиците от изменението на климата, намалява разходите на гражданите, подобрява сигурността на енергийните доставки, допринася за постигане на целите на Лисабонската стратегия.

Обект на изследването са оперативните програми в подкрепа на регионалното развитие и на конкурентноспособността на предприятията, съфинансирани от ЕФРР в частта ЕЕ през програмния период 2007-2013 г. и 2014-2020 г. Предмет на изследването е очакваното въздействие на програмите с оглед на тяхната логика на интервенция, ефективност и ефикасност.

Темата на дисертацията е актуална и има голяма практическа значимост.

2. Познаване на проблема

Като член на Научното жури съм приела за оценка:

1. Дисертационен труд;
2. Автореферат на дисертационния труд;
3. Списък на публикациите и приложени публикации.

Представеният материал ми дава основание да заявя, че докторантът е много добре запознат с проблема и притежава задълбочени знания в съответната научна област. Материалът е поднесен компетентно и с разбиране.

В дисертационния труд са цитирани голям брой литературни източници – общо 140 заглавия, съответно 87 на английски и 53 на български езици.

Основните литературни и информационни източници са: научни изследвания свързани с теми като логически модели и прилагане на европейските фондове; стратегически и програмни документи; оценки на оперативни програми; статистически данни за изпълнението и постиженията на европейските програми.

В първа глава (теоретична основа на изследването и методика на работа) авторът е разгледал редица изследвания, анализиращи прилагането на различни методи за оценка на въздействието, описани са различни логически модели и тяхното приложение.

Докторантът аргументирано е описал избрания от него подход. За анализ на въздействието на ЕФРР в изследването, е избрана комбинация от качествени и количествени методи, като водещата рамка на анализа е т.нар. логически модел.

Втора глава е обзор на стратегическата и нормативната рамка в областта на енергийната ефективност, включващ преглед на документи на европейско и национално ниво, анализ на общия напредък по отношение на енергийната ефективност.

Считам че докторантът познава в детайли състоянието на разглеждания в дисертацията проблем и е съумял да анализира и адекватно да интерпретирала материала в своя труд.

Подход и решение на проблема

Методологията на изследването, освен преглед на литературата и проведени оценки, включва и анализ на финансирането за енергийна ефективност; преглед на постигнатите резултати и реалното финансиране на оперативни програми; идентифициране на добри практики и препоръки.

Оценка на въздействието на ЕФРР по отношение на сградната енергийна ефективност е направена в глава трета и по отношение на предприятията - в глава четвърта. Изложението в тези глави следва рамката на избрания логически модел. Основният въпрос, изследван от докторанта, е доколко обосновани, логични, ефикасни и ефективни са интервенциите в подкрепа на енергийната ефективност по Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Докторанта предлага нов логически модел, отчитащ спецификите на разглежданите програми. Той съдържа всички основни елементи (ресурси, дейности, продукти и резултати), а също така и нови компоненти като: ”добри практики” и влияние на външната среда.

Изследването обхваща мерките за ЕЕ по оперативните програми: ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 г. (МРРБ, 2010) и ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г. (МРРБ, 2015); ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013“ (МИЕ, 2012) и ОП „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020 г.“ (МИ, 2015).

Приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд могат да се открият следните научно приложни и приложни приноси:

Научно приложни

1. Направен е критичен анализ на логически модели и тяхното приложение.
2. Направен е задълбочен анализ на съществуващите бази данни по програмите.
3. Направено е сравнението на мерките за повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд и на предприятията в различни програмни периоди и различни оперативни програми.

Приложни

1. Разработен е специфичен модел за проследяване на връзките между потребности, дейности, ресурси, продукти и резултати, с нов подход при оценката на въздействието;
2. Разработени са набор от препоръки за програмирането и изпълнението на програми с голям мащаб и значимост за енергийната ефективност.

Авторефератът на дисертационния труд точно отразява получените резултати и приноси от авторът на дисертацията.

Публикации по дисертацията

Основните резултати в дисертационния труд са оповестени в 5 публикации, отпечатани в научни списания в чужбина(3) и страната(2).

Считам, че работата е апробирана в достатъчна степен в страната и чужбина.

Мнения и бележки

Констатирани са някои малки неточности и пропуски:

-на стр. 58 относно посочените задължени лица, собственици на сгради и промишлени системи; на стр. 128 относно ЕСКО компаниите;

- изследването не обхваща Годишният отчет за изпълнението на НПДЕЕ (АУЕР, 2017);

- наличието на анализ на заложените критерии при подбор на проекти и в обследванията, и параметрите на одобрените проекти, би допринесло за по-голяма яснота и убедителност при излагане на тезите и очертаване на тенденции. Така например критерии за оценка при подбора на проекти (ОПИК, Повишаване на енергийната ефективност в големи предприятия) са показатели като: ефективност на инвестицията за енергийна ефективност, вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) на инвестиционните мерки по проекта, срок на откупуване на инвестициите.

Заклучение

Разглеждания дисертационен труд на Даниел Ишхан Нигохосян на тема: „Принос на европейския фонд за регионално развитие към енергийната ефективност на сградния фонд и предприятията в България в периода 2007-2013 г. и очакван принос за периода 2014-2020 г.” притежава необходимите качества на дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор”.

Във връзка с гореизложеното предлагам на уважаемото научно жури да **присъди образователна и научна степен „доктор” на Даниел Ишхан Нигохосян** по професионално направление 3.8. Икономика (Икономика и управление по отрасли – Образование, наука, иновации).

17.10.2018г.

Габрово

Подпис:.....

доц. д-р инж.Мария Райкова